

Boeken conserveren

In maart 2005 startte de Dienst Cultureel Erfgoed van de provincie Antwerpen, in samenwerking met Monumentenwacht Antwerpen en het Provinciaal Bibliotheekcentrum, met het project 'Bewaarbibliotheken in de provincie Antwerpen. Onderzoek en aanbevelingen voor toekomstig behoud en beheer (BEA)'. De bedoeling was na te gaan hoe het gesteld was met de materiële bewaring van de collecties in bewaarbibliotheken en daarna een beleidsplan te formuleren voor de toekomst. Binnen het project werd een methodiek ontwikkeld om de fysieke toestand van een boekencollectie efficiënt te bepalen. De collectiecontrole die daarmee uitgevoerd werd in tien Antwerpse kloosterbibliotheken, vond een neerslag in de fraaie publicatie *Soo een plaats verciert met Boeken*. De keuze voor kloosterbibliotheken was logisch omdat ze meestal een lange traditie hebben (en dus vaak een rijke collectie), nauwelijks ontsloten of toegankelijk zijn en misschien de grootste noden hebben door een gebrek aan middelen. De testgroep bestond uit de bibliotheken van de zusters Ursulinen in Onze-Lieve-Vrouw-Waver, de cisterciënzerabdij van Bornem, de norbertijnenabdijen van Tongerlo en Postel, de priorij Regina Pacis in Schoten, de Zusters van het Heilig Hart te Berlaar, de Dochters van Maria te Willebroek, de abdij van Bethlehem in Bonheiden, de redemptoristen uit Essen en de abdij van Onze-Lieve-Vrouw van Nazareth in Brecht.

In het kader van een geïntegreerd conserveringsmanagement worden strategieën vastgelegd die het behoud van de collectie garanderen en worden instrumenten ontwikkeld om de conditie van de collectie objectief te evalueren. Met die instrumenten worden geregeld controles uitgevoerd zodat de beheerders in staat zijn het conserveringsbeleid waar nodig bij te sturen. In het kader van het BEA-project werd dus een dergelijk instrument ontwikkeld, dat geïnspireerd werd op buitenlandse voorbeelden, maar toch een eigen specificiteit had. Naast het gebruikelijke collectieonderzoek (schaderegistratie van de boeken) vond namelijk ook een systematische bouwkundige en klimatologische inspectie plaats. Zo werd de fysieke toestand van de boeken op het moment van de inspectie gekoppeld aan de omgevingsfactoren en de huisvesting van de collectie. Concreet omvatte de methode acht stappen: het plaatsen van meetinstrumenten, het opstellen van een beknopte geschiedenis van de bibliotheek, een inspectie van de gebouwen (exterieur en interieur), het doorvoeren van een steekproef op 100 boeken (Fussler), schaderegistratie (databank), generatie van de resultaten, analyse van de resultaten en ten slotte het opstellen van een eindrapport.

Soo een plaats verciert met Boeken bevat een overzicht van deze aanpak in het BEA-project en de resultaten van de inspecties ter plaatse in de kloosterbibliotheken, maar nog veel meer. De verschillende schadebeelden en calamiteiten komen aan bod, met een korte omschrijving en behandelwijze. Voorts ook een pak praktische tips om de bewaaromstandigheden te optimaliseren en uitstekende, soms

exhaustieve literatuurlijsten op het einde van elk hoofdstuk. Hierdoor overstijgt het boek het louter project-rapporterende en krijgt het ook een algemener belang voor al wie geconfronteerd wordt met preservatie en conservering.

Jan Anckaer, Bibliotheek Federaal Parlement
jan.anckaer@dekamer.be

Soo een plaats verciert met Boeken. Schaderegistratie in Antwerpse kloosterbibliotheken. Methode, onderzoek en aanbevelingen / Demmy Verbeke (red.). - Antwerpen: Provincie Antwerpen, 2006. - 151 p. - ISBN 90 662 5098 4

Zorgen voor kwaliteit

Ik weet dat ik nu ongetwijfeld tegen vele schenen zal trappen, maar tot voor enkele jaren was kwaliteit niet echt de grootste bekommernis in de non-profitsector. Voor een bepaald iets moest je bij een bepaalde dienst zijn, een alternatief was er niet. Dus waarom moest de nadruk op kwaliteit liggen? Goed of niet goed, de klanten moesten wel komen.

Gelukkig is daar verandering in gekomen en besteedt ook de non-profitsector nu veel aandacht aan kwaliteitszorg. Guido Cuyvers, verbonden aan de Katholieke Hogeschool Kempen als coördinator Onderwijsontwikkeling, publiceerde al een aantal artikelen en boeken. Daarnaast begeleidde hij ook in de praktijk organisaties in hun zoektocht naar kwaliteit. Die ervaringen heeft hij nu neergepend in *Zorgen voor kwaliteit*.

Dit boek is eigenlijk een ideaal werkinstrument voor iedereen die een beleidsplan moet opstellen. Niet alleen om geleerd over te komen en je doelpubliek met ingewikkelde theorieën en schema's te overdonderen. Neen, het heeft als grootste eigenschap dat het 'leesbaar' is. Uit eigen leeservaring kan

Ik stellen dat ik nu eindelijk weet hoe het er aan toegaat in de kwaliteitszorg.

Ik moet er onmiddellijk aan toevoegen, dat ik het niet altijd en overal eens ben met de auteur. Maar dat pleit uiteraard in het voordeel van Guido Cuyvers. Hij legt het op zo een manier uit, dat ik het begrijp en erover na kan denken. Want uiteindelijk kun je het niet oneens zijn met iets wat je niet begrijpt.

Tot slot nog iets over de zelfrelativering van de auteur. Guido Cuyvers beseft dat hij met zijn boek middenin de kwaliteitshype terechtkomt. Maar hij wil precies dat hypeachtige wegnemen door je recht in je eigen opdracht van je organisatie te laten belanden. En daar slaagt hij wonderwel in.

Denis De Bruyne, informatiemanager Corelio
denis.de.bruyne@corelio.be

Zorgen voor kwaliteit: handboek kwaliteitsontwikkeling voor non-profit organisaties / Guido Cuyvers. - Leuven: Lannoo Campus, 2007. - 277 p. - ISBN 978-90-209-6949-8.

In archieftijdschriften gelezen

Deze aflevering besteedt zowel aandacht aan bijdragen in archieftijdschriften als aan korte mededelingen betreffende archief in archiefnieuwsbrieven. Daarom telt de rubriek twee onderdelen. Eerst komen de archieftijdschriften aan bod, daarna de nieuwsbrieven.

Gustaaf Janssens, Afdelingshoofd Archief van het Koninklijk Paleis. Docent Archivistiek KU Leuven en ManaMa Archivistiek (VUB-KU Leuven-UGent-Universiteit Antwerpen).
e-mail: cap@kppr.be; gustaaaf.janssens@arts.kuleuven.be

Archieftijdschriften

In deze aflevering komt de inhoud van drie buitenlandse archieftijdschriften aan bod. Als 'toemaatje' berichten wij ook over wat het met erg veel achterstand verschijnende Archief- en bibliotheekwezen in België over archieven in het buitenland bericht. Het geheel geeft een goede staalkaart van wat er in de Verenigde Staten, Duitsland en ten dele in Frankrijk op archiefgebied gebeurt. Een volgende keer komen onder andere Nederland en Spanje aan bod.

The American Archivist, 69 (2006), afl. 1 (Spring-Summer) en afl. 2 (Fall-Winter)

Red.: Philip B. Eppard en Mary Jo Pugh; Uitg.: Society of American Archivists. 527 S. Wells Street 5th Floor. Chicago. Ill. 60607-3922 (USA)
ISSN 0360-9081

Aanwezig in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel), van het Universiteitsarchief van de KU Leuven, van de ManaMa Archivistiek (VUB Brussel) en van het Nederlands Instituut voor Archiefonderwijs en -onderzoek (Archief-school) te Amsterdam.

Zoals elke jaargang wordt ook deze geopend met de tekst van het presidential address. Randall C. Jimerson vergelijkt in *Embracing the power of archives* (p. 19-32) een archiefbewaarplaats achtereenvolgens met een tempel, een gevangenis en een restaurant, waarmee respectievelijk de autoriteit, de verzekerde bewaring en de terbeschikkingstelling worden gesymboliseerd. De voorwaarde bij uitstek om de kracht van archieven ten volle te benutten, is het idee loslaten dat archieven en archiefbewerking neutraal zouden zijn.

Ian Craig Bredan werd in 2005 onderscheiden met de Theodore Calvin Pease Award voor zijn afstudeerscriptie, die hij nu publiceert als *Sound practices: on-line audio exhibits and the Cultural Heritage Archive* (p. 33-59). Het is een interessante bijdrage over de impact van online tentoonstellingen van geluidsarchieven. Zijn onderzoek steunt op 25 voorbeelden, doorgaans afkomstig van prestigieuze erfgoedinstellingen. Deze tentoonstellingen zijn uiteraard slechts representaties van selecties uit geluidsarchieven.